

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Рішення вченої ради університету з питання:
«Принципи формування освітніх програм та навчальних планів
згідно нових стандартів вищої освіти»

Розглянувши питання «Принципи формування освітніх програм та навчальних планів згідно нових стандартів вищої освіти», вчена рада університету зазначає, що в університеті проведено значну організаційну та науково-методичну роботу з удосконалення змістовної складової освіти. Зокрема, сформовано нормативне та методичне забезпечення, яким регламентується розробка, затвердження, моніторинг та перегляд освітніх програм та навчальних планів:

- рішення вченої ради СумДУ з питання: «Про принципи формування навчальних планів 2017/2018 року прийому» від 08.12.2018;
- рішення вченої ради СумДУ з питань: «Організація фізичного виховання в Сумському державному університеті» від 11.02.2016 та «Стан виконання заходів із розвитку спортивно-масової роботи та організації навчального процесу з фізичного виховання» від 13.09.2018;
- рішення вченої ради СумДУ з питання: «Стан забезпечення якості підготовки фахівців за освітнім ступенем «магістр» та завдання щодо поширення надання освітніх послуг шляхом відкриття нових спеціальностей та спеціалізацій» від 10.03.2016;
- положення про організацію освітнього процесу в СумДУ (наказ ректора від 22.06.16 № 0452-I зі змінами від 11.10.16 № 0574-I);
- наказ ректора «Про організацію викладання дисциплін вільного вибору» від 21.04.16 № 342-I;
- накази ректора «Про змішану форму організації навчання за освітніми програмами» від 30.03.2018 № 0252-I зі змінами від 20.04.2018 № 0318-I та «Про змішане навчання з окремих дисциплін» від 19.07.2018 № 0537-I;
- методична інструкція «Загальні вимоги до структури, змісту та оформлення освітніх програм», затверджена наказом ректора від 04.10.17 № 0451-I;
- наказ ректора «Щодо оприлюднення освітніх програм, їх освітніх компонентів та інформації про дотримання Ліцензійних вимог» від 01.06.18 № 0431-I.

Впровадження наведених вище нормативних документів, а також долучення до системи забезпечення якості освітньої діяльності університету роботодавців дозволило реалізувати цілісну модель розробки освітніх програм та навчальних планів, яка передбачає, що вони формуються на компетентнісній основі з орієнтацією на результати навчання із збалансуванням фундаментальної та фахової підготовки. Її основними характеристиками є:

- модульність структури програм, що дало змогу сформувати гнучкі освітні компоненти як за змістом, так і за організацією навчання;
- індивідуалізація структури програм шляхом включення до навчальних планів широкого переліку дисциплін вільного вибору для розвитку освітніх траєкторій студентів;
- фундаменталізація програм на основі обов'язкового включення до них освітніх компонентів, спрямованих на набуття загальних компетентностей;
- безперервність формування компетентностей з іноземної мови шляхом як безпосереднього вивчення іноземних мов, так і можливістю вивчення іноземними мовами дисциплін гуманітарної, загальнонаукової та фахової спрямованості;
- комплексна модель організації фізичного виховання.

Водночас, в умовах упровадження нових стандартів вищої освіти, які відповідними наказами МОН України вводяться в дію з 2018/2019 н.р., необхідним є подальший розвиток моделі формування освітніх програм та навчальних планів, що мають забезпечити:

- здійснення освітньої діяльності в університеті за програмами, що відповідають новим стандартам вищої освіти та розроблені з дотриманням кількісних та якісних параметрів,

визначених у Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти (затверджені Наказом МОН України «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти» від 01.06.2017 № 600 (у редакції наказу МОН України від 21.12.2017 № 1648));

- посилення індивідуалізації та диференціації навчання, створення можливостей для реалізації студентами прав на формування індивідуальної освітньої траєкторії;
- переорієнтацію програм на збільшення частини практичної компоненти та самостійної роботи;
- активізацію реалізації міжнародних програм академічної мобільності, у тому числі шляхом забезпечення набуття студентами комунікативної компетентності іноземними мовами на необхідному рівні;
- впровадження інструментів електронного та дистанційного навчання.

Враховуючи викладене вище, та з метою покращення якості підготовки здобувачів вищої освіти в СумДУ, вчена рада університету

УХВАЛИЛА:

1. На підставі вивчення та узагальнення вимог затверджених стандартів вищої освіти за спеціальностями першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти та з урахуванням Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти застосовувати норми затверджених стандартів вищої освіти для всіх освітніх програм та навчальних планів освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр», починаючи з 2018/2019 н.р. Освітні програми та навчальні плани, затверджені до 2018/2019 н.р., лишити чинними до завершення навчання тих здобувачів вищої освіти, які були зараховані до 2018/2019 н.р., окрім змін в частині атестації, форми якої визначені у нових стандартах вищої освіти.

У разі затвердження стандарту вищої освіти, що передбачає інші обсяги освітньої програми, спрямовані на забезпечення формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей зі спеціальності, структура освітньої програми та навчального плану затверджується окремими рішеннями.

2. Затвердити структуру навчальних планів підготовки бакалаврів та магістрів (окрім спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 228 «Педіатрія») з розподілом загального обсягу кредитів між циклами загальної та фахової підготовки; розподілом загального обсягу кредитів професійної підготовки між навчальними дисциплінами спеціальності та освітньої програми; визначенням трудомісткості та мінімального обсягу практичної підготовки та підготовки кваліфікаційної роботи (додаток до цього рішення Вченої ради).

Формування навчальних планів за спеціальностями 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» здійснювати відповідно до положень Закону України «Про вищу освіту» з урахуванням рекомендацій МОЗ України (наказ МОЗ України від 18.09.2018 № 1696 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів МОЗ України», лист МОЗ України «Щодо навчальних планів закладів вищої освіти» від 02.10.2018 № 01.6/201/26038).

3. З метою дотримання стандартів вищої освіти в частині забезпечення формування загальних компетентностей передбачити включення до обов'язкової частини освітніх програм наступні освітні компоненти:

3.1. починаючи з 2019 року прийому для всіх спеціальностей освітнього ступеня «бакалавр» та спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» освітнього ступеня «магістр» – дисципліну «Основи академічного письма» як інтегрований освітній компонент, що формує навички усної та писемної української мови, роботи з джерелами та укладання бібліографії, формування академічної культури, академічної доброчесності у здобувачів вищої освіти першого року навчання, необхідних для успішного навчання та майбутньої професійної діяльності (обсяг 5 кредитів ЄКТС);

3.2. починаючи з 2018 року прийому для всіх спеціальностей освітнього ступеня «бакалавр» та спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» освітнього

ступеня «магістр» – дисципліну «Цінності громадянського суспільства» як інтегрований освітній компонент, що формує здатність у здобувачів вищої освіти реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (обсяг 5 кредитів ЄКТС);

3.3. для всіх освітньо-наукових програм освітнього ступеня «магістр» – дисципліну «Організація наукової діяльності» як освітній компонент для забезпечення здатності проведення здобувачами вищої освіти досліджень на відповідному рівні (обсяг 5 кредитів ЄКТС).

4. Для забезпечення безперервності вивчення іноземних мов упродовж усього часу навчання продовжувати реалізовувати модель мовної підготовки відповідно до чинної внутрішньоуніверситетської нормативної бази, що передбачає наступну обов'язкову частину навчальних планів:

4.1. для всіх спеціальностей освітнього ступеня «бакалавр» (крім спеціальності 035 «Філологія») – дисципліну «Іноземна мова» (обсяг 5 кредитів ЄКТС з викладанням у 1-му та 2-му семестрах по 2,5 кредитів ЄКТС на семестр);

4.2. для всіх спеціальностей освітнього ступеня «магістр» (крім спеціальностей 035 «Філологія», 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 228 «Педіатрія») – дисципліну «Іноземна мова професійного спрямування» (обсяг 5 кредитів ЄКТС);

4.3. для спеціальностей освітнього ступеня «магістр» 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» – «Англійська мова професійного спрямування» (обсяг 5 кредитів ЄКТС). Формування мовних компетентностей з інших іноземних мов забезпечувати за рахунок вибіркової складової навчальних планів.

5. Для реалізації здобувачами вищої освіти права на формування індивідуальної освітньої траєкторії під час формування вибіркової складової навчальних планів керуватися наступними принципами:

- обов'язковість визначення результатів навчання, що забезпечують розвиток певної компетентності (компетентностей) відповідно до затверджених стандартів вищої освіти за спеціальностями першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти з урахуванням Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, за кожною вибірковою дисципліною;

- врахування при формуванні переліку вибірових дисциплін стану ринку праці, потреб роботодавців та запитів здобувачів вищої освіти;

- забезпечення відповідності вибірових дисциплін профілю освітньої та наукової діяльності кафедри з обов'язковим дотриманням Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та вимог до акредитації напряму підготовки, спеціальності в частині кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення;

- планування дисциплін за вибором студента в навчальних планах підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» та «магістр» медичного спрямування, починаючи з 3-го семестру (за виключенням дисципліни «Фізичне виховання»), освітнього ступеня «магістр» інших спеціальностей, починаючи з 2-го семестру;

- можливість реалізації права на вільний вибір дисциплін через участь у програмах академічної мобільності, в тому числі віртуальної;

- можливість реалізації права на вільний вибір дисциплін через застосування змішаної та дистанційної форм.

6. Для реалізації здобувачами вищої освіти прав на формування індивідуальної освітньої траєкторії:

6.1. у навчальних планах освітнього ступеня «бакалавр» у структурі дисциплін вибіркового блоку:

- передбачити навантаження обсягом 5 кредитів ЄКТС для дисципліни «Фізичне виховання» у 1-му -5-му семестрах обсягом 1 кредит ЄКТС на семестр та 2 години тижневого аудиторного навантаження, що викладаються понад встановлений норматив тижневого

аудиторного навантаження. Зміст дисципліни передбачає вибір виду рухової активності (спортивного профілю або адаптивної фізичної культури). Форма атестації з дисципліни – залік;

- передбачити навантаження обсягом 25 кредитів ЄКТС для дисциплін, спрямованих на формування загальних компетентностей (плануються для вибору у 3-му - 7-му семестрах, обсягом 5 кредитів ЄКТС на семестр). За дисциплінами планувати 2 години тижневого аудиторного навантаження. Форма атестації з дисциплін – залік;

- при формуванні каталогу вибіркового дисциплін навчальних планів, спрямованих на формування загальних компетентностей:

- передбачити включення дисциплін гуманітарної та іншомовної підготовки (з урахуванням початкового рівня володіння іноземними мовами), дисциплін інших освітніх програм спортивного, правового, економічного, інженерно-природничого та ІТ-профілю, тощо. При цьому рекомендувати включити до переліку вибіркового дисциплін дисципліни «Українознавство», «Філософія», інші дисципліни, що формують світоглядні та загальнокультурні компетентності;
- враховувати, що анотація вибіркового дисципліни у каталозі має містити наступні компоненти: компетентності та результати навчання, на розвиток яких вона спрямована; методи навчання та викладання; рівень освіти та перелік галузей знань / спеціальностей, для яких вона пропонується; обмеження щодо семестру вивчення (у конкретному семестрі, осінній / весняний семестр; протягом певних семестрів, без обмежень тощо); вхідні вимоги до студентів, які хочуть обрати дисципліну (без обмежень, наявність вивчених раніше певних дисциплін тощо); максимальна кількість студентів, які можуть обрати дисципліну;
- здобувач вищої освіти має право вибрати будь-яку дисципліну з каталогу вибіркового дисциплін при дотриманні всіх обмежень, зазначених в анотації до дисципліни, та за умови, що дисципліна відсутня в навчальному плані його освітньої програми або вже вивчалася.

- передбачити навантаження обсягом 30 кредитів ЄКТС для дисциплін, спрямованих на формування фахових компетентностей (плануються для вибору у 3-му-8-му семестрах, обсягом 5 кредитів ЄКТС на семестр), з них 10 кредитів ЄКТС для дисциплін, спрямованих на формування фахових компетентностей зі спеціальності (плануються для вибору у 3-му та 4-му семестрах обсягом 5 кредитів ЄКТС на семестр);

6.2. у навчальних планах освітнього ступеня «магістр», окрім спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 228 «Педіатрія», у структурі дисциплін вибіркового блоку передбачити включення у 2-му та 3-му семестрах до переліку вибіркового дисциплін дисциплін інших спеціальностей, у тому числі дисциплін іншомовної підготовки, обсягом 5 кредитів ЄКТС на семестр (загальним обсягом 10 кредитів ЄКТС). У 4-му семестрі рішення про включення до переліку вибіркового дисциплін дисциплін інших спеціальностей, у тому числі дисциплін іншомовної підготовки, приймається рішенням випускової кафедри;

6.3. у навчальних планах освітнього ступеня «магістр» спеціальностей 222 «Медицина», 228 «Педіатрія» передбачити:

- навантаження обсягом 25 кредитів ЄКТС для дисциплін, спрямованих на формування загальних компетентностей, у тому числі дисципліни «Фізичне виховання» (плануються для вибору у 3-му - 7-му семестрах, обсягом 5 кредитів ЄКТС на семестр). За дисциплінами планувати 2 години тижневого аудиторного навантаження. Форма атестації з дисциплін – залік;

- навантаження обсягом 65 кредитів ЄКТС для дисциплін, спрямованих на формування фахових компетентностей (плануються для вибору у 3-му-11-му семестрах із рівномірним розподілом за семестрами з урахуванням особливостей підготовки до єдиного державного кваліфікаційного іспиту);

- у 3-му - 7-му семестрах до переліку вибіркового дисциплін включити дисципліни англомовної підготовки професійного спрямування з формуванням груп за вхідним рівнем володіння англійською мовою, визначеним кафедрою, за якою закріплено викладання відповідної навчальної дисципліни;

6.4. у навчальних планах освітнього ступеня «магістр» спеціальності 221 «Стоматологія» передбачити:

- навантаження обсягом 20 кредитів ЄКТС для дисциплін, спрямованих на формування загальних компетентностей, у тому числі дисципліни «Фізичне виховання» (плануються для вибору у 3-му - 6-му семестрах, обсягом 5 кредитів ЄКТС на семестр). За дисциплінами планувати 2 години тижневого аудиторного навантаження. Форма атестації з дисциплін – залік;
- навантаження обсягом 55 кредитів ЄКТС для дисциплін, спрямованих на формування фахових компетентностей (плануються для вибору у 3-му-9-му семестрах з рівномірним розподілом за семестрами з урахуванням особливостей підготовки до єдиного державного кваліфікаційного іспиту);
- у 3-му - 6-му семестрах до переліку вибіркових дисциплін включити дисципліни англійської мови підготовки професійного спрямування з формуванням груп за вхідним рівнем володіння англійською мовою, визначеним кафедрою, за якою закріплено викладання відповідної дисципліни.

6.5. У разі, якщо за освітньою програмою передбачається кредитна мобільність із включенням до навчальних планів «вікон мобільності», структурування дисциплін вільного вибору може бути змінено та затверджується окремими рішеннями.

7. Інститутам та факультетам здійснювати постійну роботу щодо забезпечення права здобувачів вищої освіти на вільний вибір дисциплін, зокрема:

- реалізувати рекомендації пункту 6 цього рішення та вимоги наказу ректора «Про організацію викладання дисциплін вільного вибору» від 21.04.16 № 342-І, зокрема Радами із забезпечення якості вищої освіти інститутів (факультетів) у термін до 15.12.2018 розглянути та в термін до 20.12.2018 подати до навчально-методичного відділу пропозиції щодо переліку дисциплін, орієнтованих на розвиток загальних компетентностей, що пропонуються здобувачам вищої освіти;
- надавати рекомендації кафедрам, за якими закріплено викладання дисциплін вільного вибору, спрямованих на розвиток загальних компетентностей, в частині визначення їх переліку та тематики з урахуванням специфіки спеціальностей, галузі знань тощо;
- актуалізувати перелік дисциплін вільного вибору /траєкторій профілізації циклу професійної підготовки з урахуванням результатів опитування здобувачів вищої освіти щодо організації їх вивчення, результатів моніторингу ринку праці, якими виявлено їх невідповідність його потребам тощо.

8. Проректору з науково-педагогічної роботи, міжнародної діяльності та технічного забезпечення Любчаку В. О. у термін до 01.02.2018 організувати роботу щодо створення належних технічних умов, необхідні для запровадження змін у моделі формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти в частині функціонування системи «Електронний особистий кабінет» та відповідних модулів АСУ «Університет».

9. Начальнику ОМУ Юскаєву В. Б., помічнику ректора з питань організації навчального процесу за сучасними технологіями Складар І. Д., начальнику навчального відділу Руденку О. Б. у термін до 01.02.2018 розробити організаційний механізм щодо реалізації моделі формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти в частині оптимізації розкладу навчальних занять та динамічних потоків / груп.

Схвалено вченою радою СумДУ.
Протокол №07 від 13 грудня 2018 р.

Голова вченої ради

А.В. Васильєв

Секретар

А.І. Рубан

Структура освітньої програми та навчального плану освітнього ступеня «бакалавр»

№	Вид навчальної діяльності	Обсяг, кредитів	
1.	Освітні компоненти, що забезпечують дотримання стандарту вищої освіти зі спеціальності ¹⁾	120	
1.1	Дисципліни загальної підготовки	50	
1.1.1	Дисципліни гуманітарного спрямування, уніфіковані для університету)	15	
1.1.2	Дисципліни фундаментального спрямування (уніфіковані для галузі знань / спорідненої галузі знань)	35	
1.2	Дисципліни професійної підготовки	55	
1.3	Практична підготовка ²⁾	15	10
1.4	Атестація ³⁾		5
1.4.1	Захист кваліфікаційної роботи		
1.4.2	Атестаційний іспит ⁴⁾	-	
2.	Освітні компоненти, спрямовані на формування спеціальних (фахових) компетентностей за освітньою програмою	60	
3.	Дисципліни вільного вибору (не менше ніж 25 % обсягу програми) ⁵⁾	60	
3.1	Дисципліни циклу загальної підготовки	30	
3.2	Дисципліни циклу професійної підготовки	30	
3.2.1	Дисципліни циклу професійної підготовки за спеціальністю	10	
3.2.2	Дисципліни циклу професійної підготовки за освітньою програмою	20	
Загальний обсяг програми		240	

Примітки.

1) У разі затвердження стандарту вищої освіти, що передбачає інші обсяги освітньої програми, які спрямовані на забезпечення формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей зі спеціальності, структура освітньої програми та навчального плану затверджується окремими рішеннями.

2) Мінімальний обсяг практичної підготовки уніфікується в межах спеціальності та має відповідати обсягам, визначеним стандартами вищої освіти. У разі відсутності встановлених стандартами норм він може бути збільшений та / або перерозподілений. Оскільки проходження практики на робочому місці є загальновизнаною умовою присвоєння професійної кваліфікації, рекомендується планувати як виробничу практику.

3) Форма атестації визначається відповідно до стандарту вищої освіти. У разі можливості вибору форми атестації вона визначається рішенням випускової кафедри (випускових кафедр) та має бути уніфікованою в межах спеціальності.

4) Атестація у формі атестаційного іспиту є оцінюванням рівня компетенції здобувачів і не призводить до набуття результатів навчання, тому кредити ЄКТС на неї не виділяються.

5) П. 15, стаття 63 Закон України «Про вищу освіту».

Структура освітньо-наукової програми підготовки магістра

№	Вид навчальної діяльності	Обсяг, кредитів	
1.	Освітні компоненти, що забезпечують дотримання стандарту вищої освіти зі спеціальності ¹⁾	45	
1.1	Дисципліни загальної підготовки	10	
1.2	Дисципліни професійної підготовки	15	
1.3	Практична підготовка ²⁾	20	10
1.4	Атестація ³⁾		10
1.4.1	Захист кваліфікаційної роботи		
1.4.2	Атестаційний іспит ⁴⁾	-	
2.	Освітні компоненти, спрямовані на формування спеціальних (фахових) компетентностей за освітньою програмою	45	
3	Дисципліни вільного вибору (не менше, ніж 25 % обсягу програми) ⁵⁾	30	
Загальний обсяг програми		120	

Структура освітньо-професійної програми підготовки магістра

№	Вид навчальної діяльності	Обсяг, кредитів	
1.	Освітні компоненти, що забезпечують дотримання стандарту вищої освіти зі спеціальності ¹⁾	35	
1.1	Дисципліни загальної підготовки	5	
1.2	Дисципліни професійної підготовки	15	
1.3	Практична підготовка ²⁾	15	5
1.4	Атестація ³⁾		10
1.4.1	Захист кваліфікаційної роботи		
1.4.2	Атестаційний іспит ⁴⁾	-	
2.	Освітні компоненти, спрямовані на формування спеціальних (фахових) компетентностей за освітньою програмою	30	
3.	Дисципліни вільного вибору (не менше ніж 25 % обсягу програми) ⁵⁾	25	
Загальний обсяг програми		90	

Примітки.

1) У разі затвердження стандарту вищої освіти, що передбачає інші обсяги освітньої програми, спрямовані на забезпечення формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей зі спеціальності, структура освітньої програми та навчального плану затверджується окремими рішеннями.

2) Мінімальний обсяг практичної підготовки уніфікується в межах спеціальності та має відповідати обсягам, визначеним стандартами вищої освіти. У разі відсутності встановлених стандартами норм він може бути збільшений та / або перерозподілений. Оскільки проходження практики на робочому місці є загальновизнаною умовою присвоєння професійної кваліфікації, рекомендується планувати як виробничу практику.

3) Форма атестації визначається відповідно до стандарту вищої освіти. У разі можливості вибору форми атестації вона визначається рішенням випускової кафедри (випускових кафедр) та має бути уніфікованою в межах спеціальності.

Обсяг кредитів на підготовку кваліфікаційної роботи є мінімальним. Відповідно до міжнародних рекомендацій обсяг кредитів для підготовки кваліфікаційної роботи має становити не менше 20 кредитів;

4) Атестація у формі атестаційного іспиту є оцінюванням рівня компетенції здобувачів і не призводить до набуття результатів навчання, тому кредити ЄКТС на неї не виділяються.

5) п. 15, стаття 63 Закон України «Про вищу освіту».